

Üniversiteler Arası Hentbol Turnavasında Oynayan Sporcu Öğrencilerin Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Sitilleri ile Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi

Ahmet Yılmaz ALBAYRAK

Gümüşhane Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Gümüşhane/Türkiye

<https://orcid.org/0000-0002-3345-6579>

Mustafa Barış SOMOĞLU

Gümüşhane Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Gümüşhane/Türkiye

<https://orcid.org/0000-0001-5811-384X>

Mine KOÇ

Gümüşhane Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Gümüşhane/Türkiye

<https://orcid.org/0000-0001-5858-5361>

Mustafa KOÇ

Gümüşhane Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Gümüşhane/Türkiye

<https://orcid.org/0000-0002-3863-8021>

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, sporcuların akılcı ve sezgisel karar verme ve sportmenlik davranış düzeylerini belirlemek, aralarındaki ilişkiyi ortaya koymak ve belirlenen değişkenler açısından incelemektir. Bu amaçla üniversite sporlarında hentbol oynayan toplam 144 (78'i kadın %54,2, 66'sı erkek %45,8) katılımcı çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubuna kolay örneklem oluşturma yöntemi ile ulaşılmıştır. Araştırma nicel yaklaşım perspektifinde kesitsel-tarama yöntemi ile yapılmıştır. Çalışmada "Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Sitilleri Ölçeği", " Sportmenlik Davranış Ölçeği" ve araştırmacı tarafından oluşturulan " Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistik, bağımsız gruplar için T-Testi, tek yönlü ANOVA, Korelasyon ve Regresyon testlerinden yararlanılmıştır. Analizlerin uygulanabilirliğine basıklık ve çarpıklık değerleri göz önünde bulundurularak karar verilmiştir. Araştırma katılım sağlayan hentbol sporcularının akılcı ve sezgisel karar verme sitilleri ile sportmenlik davranışlarının ortalama düzeyin üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Akılcı ve sezgisel karar verme ölçeği ile bağımsız değişkenler arasında farklılıklar incelendiğinde; cinsiyete, üniversitede okuduğu akademik bölüme, spor yapma amacı ve gelir algısına göre anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Sportmenlik davranışları açısından bağımsız değişkenlerden elde edilen bulgulara göre, cinsiyet, yaş, spor yapma amacına bağlı anlamlı farklılıklar görülürken; spor yapma yılı ve okuduğu akademik bölüm açısından sportmenlik davranışları benzeşmektedir. Diğer önemli bir bulgu ise, akılcı ve sezgisel karar verme sitilleri ile sportmenlik davranışları arasında pozitif yönlü (0,627) orta düzeyde anlamlı ilişki olmasıdır. Ayrıca, sporcuların sportmenlik davranışlarını yordamada (%39) sporcuların akılcı ve sezgisel karar verme sitillerinin önemli rolü olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, sporcu, sportmenlik, akılcı ve sezgisel karar verme

Investigation of Rational and Intuitive Decision-Making Styles and Sportsmanship Behaviours of Student Athletes Participating in Inter-university Handball Competitions

Abstract

The principal objective of this study is to ascertain the extent to which athletes engage in rational and intuitive decision-making processes and exhibit sportsmanship behaviors, to elucidate the interrelationship between these two constructs, and to examine them in light of the identified variables. To this end, a total of 144 participants (78 female, 54.2%; 66 male, 45.8%) engaged in handball at the university level constituted the study group. The study group was selected using the convenient sampling method. The research was conducted using the cross-sectional scanning method in a quantitative approach. The "Rational and Intuitive Decision Making Styles Scale," the "Sportsmanship Behavior Scale," and the "Personal Information Form," which were created by the researcher, were utilized in the study. The data were analyzed using descriptive statistics, a T-test for dependent groups, a one-way ANOVA, correlation, and regression tests. The applicability of the analyses was determined by considering the values of kurtosis and skewness. The findings indicated that the rational and intuitive decision-making styles and sportsmanship behaviors exhibited by the handball athletes who participated in the research were above the average level. Upon examination of the differences between the rational and intuitive decision-making scale and the independent variables, significant differences were identified with regard to gender, academic department, university, purpose of participation in sports, and income perception. The findings obtained from the independent variables in terms of sportsmanship behaviors revealed significant differences with regard to gender, age, and the purpose of engaging in sports, whereas sportsmanship behaviors exhibited similarities with respect to the number of years spent participating in sports and the academic department. Another noteworthy finding is that there is a positive, albeit moderately significant, correlation between rational and intuitive decision-making styles and sportsmanship behaviors ($r = 0.627$). Furthermore, the rational and intuitive decision-making styles of athletes serve as a valuable predictor of sportsmanship behaviors (39%).

Key Words: Student athlete, sportsmanship, rational and intuitive decision making

SUMMARY

Introduction and Aim

Decision-making is an essential part of human life and is important in a wide range of situations, from daily life to professional life. This process is usually divided into two main categories: rational and intuitive decision-making. Rational decision making is based on analytical thinking, logic and evidence, while intuitive decision making is based on instincts, feelings and past experiences (Güngör & Özcan, 2022). In the world of sport, these two forms of decision-making significantly influence athletes' performances, strategies and overall behavior. In addition, sportsmanlike behavior is based on the principles of fair play, honesty, and respect and reflects not only athletes' physical performance but also their ethical values. According to Yazıcı (2022), an individual who can distinguish between right and wrong in a sport environment and who follows the rules by treating his/her opponent with respect shows an ethical behavior.

Sportsmanlike behavior is not only related to athletes' performance, but also to their ethical and moral values. Sportsmanlike behavior encompasses values such as fair play, honesty, respect and mutual understanding. As stated in the UNESCO report (2006), sportsmanlike behavior defines how athletes should behave both on and off the field.

Rational and intuitive decision-making play an important role in the decision-making process of athletes and coaches. Rational decision making is based on information and analysis, while intuitive decision making is based on instincts and quick thinking. Sportsmanlike behavior ensures that athletes act within the framework of ethical and moral values. These three concepts complement each other in the world of sport, influencing both individual and team success. A more in-depth examination of these issues will help athletes and coaches to make more informed and effective decisions. Promoting sportsmanlike behavior will help to spread the principles of ethics and fair play in the world of sports. From this point of view, the aim of this study is to determine the rational and intuitive decision-making styles and sportsmanship behavior levels of student athletes playing in the interuniversity handball tournament, to examine them in terms of the variables determined and to reveal the relationship between them.

Material & Method

This study was conducted with the quantitative research approach, cross-sectional survey method, which aims to make generalizations about the whole universe by examining the universe or a part of the universe (Karasar, 2011). The sample of the study consists of 144 athletes who participated in the inter-university handball tournament in the 2022-2023 academic year. "Convenience Sampling Method" was used to provide easy accessibility and cost advantage (Yıldırım & Şimşek, 2014). In the analysis conducted with SPSS 25.0, normality was first evaluated to test the suitability of the data. The kurtosis and skewness values were examined and it was determined that these values were in the range of -1.5 to +1.5 and therefore suitable for analysis (Büyüköztürk, 2010; Tabachnick & Fidell, 2013). Upon the maintenance of normality, parametric tests (descriptive statistics, t-test for independent groups, one-way analysis of variance, scatter and regression) were conducted.

Result and Discussion

The findings indicated that the rational and intuitive decision-making styles and sportsmanship behaviors exhibited by the handball athletes who participated in the research were above the average level. Upon examination of the differences between the rational and intuitive decision-making scale and the independent variables, significant differences were identified with regard to gender, academic department, university, purpose of participation in sports, and income perception. The findings obtained from the independent variables in terms of sportsmanship behaviors revealed significant

differences with regard to gender, age, and the purpose of engaging in sports, whereas sportsmanship behaviors exhibited similarities with respect to the number of years spent participating in sports and the academic department. Another noteworthy finding is that there is a positive, albeit moderately significant, correlation between rational and intuitive decision-making styles and sportsmanship behaviors ($r = 0.627$). Furthermore, the rational and intuitive decision-making styles of athletes serve as a valuable predictor of sportsmanship behaviors (39%).

1. GİRİŞ

Karar verme süreci, insan hayatının vazgeçilmez bir parçasıdır ve günlük hayattan profesyonel yaşama kadar geniş bir yelpazede önem taşır. Bu süreç, genellikle akılcı ve sezgisel karar verme olarak iki ana kategoriye ayrılır. Akılcı karar verme, analitik düşünce, mantık ve kanıtlara dayanırken, sezgisel karar verme içgüdüler, hisler ve geçmiş deneyimlere dayanır (Güngör & Özcan, 2022). Spor dünyasında, bu iki karar verme biçimi, sporcuların performanslarını, stratejilerini ve genel davranışlarını önemli ölçüde etkiler. Bunun yanı sıra, sportmen davranış, adil oyun, dürüstlük ve saygı prensipleri üzerine kurulmuş bir davranış biçimidir ve sporcuların sadece fiziksel performanslarını değil, aynı zamanda etik değerlerini de yansıtır. Yazıcı (2022)'ya göre, spor ortamında doğru ve yanlış ayırt edebilen ve rakibine saygılı davranarak kurallara uyan birey, etik bir davranış göstermiş olur.

Akılcı karar verme, sistematik ve mantıklı bir yaklaşımla, bilgi ve analizler ışığında yapılan karar verme sürecidir. Herbert A. Simon'un (1979) belirttiği gibi, akılcı karar verme, belirli bir hedefe ulaşmak için en uygun yolu seçme sürecidir. Bu tür karar verme, genellikle karmaşık problemleri çözmeye etkilidir ve genellikle daha fazla veri ve bilgi gerektirir. Akılcı karar verme süreci, beş ana aşamadan oluşur. Sorunun Tanımlanması: İlk aşama, problemin veya karar verme ihtiyacının net bir şekilde tanımlanmasıdır. Bilgi Toplama: İkinci aşama, gerekli bilgilerin ve verilerin toplanmasıdır. Bu, literatür taraması, gözlem, anketler ve diğer veri toplama yöntemlerini içerir. Alternatiflerin Belirlenmesi: Üçüncü aşama, mevcut seçeneklerin ve alternatif çözümlerin belirlenmesidir. Değerlendirme ve Karar Verme: Dördüncü aşama, alternatiflerin değerlendirilmesi ve en uygun çözümün seçilmesidir. Uygulama ve İzleme: Son aşama, kararın uygulanması ve sonuçların izlenmesidir.

Spor dünyasında, antrenörler ve sporcular, stratejilerini belirlerken ve oyun planlarını oluştururken akılcı karar verme süreçlerinden yararlanırlar. Örneğin, bir futbol antrenörü, rakip takımın analizini yaparak en etkili oyun planını oluşturabilir (Serin & Zambak, 2020). Benzer şekilde, bir basketbol oyuncusu, maç sırasında akılcı kararlar alarak takımına avantaj sağlayabilir.

Sezgisel karar verme, hızlı ve doğrudan bir yaklaşımla, genellikle bilinçaltı süreçlere dayanan bir karar verme şeklidir. Daniel Kahneman ve Amos Tversky'nin (1974) çalışmalarına göre, sezgisel karar verme, bireylerin hızlı ve pratik çözümler bulmasına olanak tanır, ancak bu süreç bazen yanılgılara ve hatalı kararlar alınmasına da yol açabilir. Sezgisel karar verme, genellikle belirsizlik ve zaman baskısı altındaki durumlarda tercih edilir. Bu süreç, dört ana aşamadan oluşur: Sezgisel Algı: İlk aşama, problemin veya fırsatın hızlı bir şekilde algılanmasıdır. İçgüdüsel Değerlendirme: İkinci aşama, bilinçaltı süreçlerle yapılan hızlı bir değerlendirmedir. Hızlı Karar Verme: Üçüncü aşama, hızlı bir şekilde karar verilmesidir. Eylem ve Geri Bildirim: Son aşama, kararın uygulanması ve sonuçların gözlemlenmesidir.

Sporcular, oyun esnasında anlık kararlar verirken sıkça sezgisel özelliklerini / karakterlerini kullanırlar (Toktaş & Zambak, 2024). Örneğin, bir basketbol oyuncusunun ani bir pas vermesi veya bir futbolcunun beklenmedik bir hareket yapması gibi durumlar, sezgisel karar vermenin örnekleridir. Bu tür kararlar, oyuncunun deneyimleri ve oyun içindeki anlık algıları doğrultusunda şekillenir (Zambak & Sever, 2020).

Sportmen davranış, sadece sporcuların performanslarıyla değil, aynı zamanda etik ve ahlaki değerleriyle de ilgilidir. Sportmen davranış, adil oyun (fairplay), dürüstlük, saygı ve karşılıklı anlayış gibi değerleri kapsar. UNESCO'nun (2006) raporunda belirtildiği gibi, sportmen davranış, sporcuların hem saha içinde hem de saha dışında nasıl davranmaları gerektiğini tanımlar. Sportmen davranışın temel prensipleri şunlardır: Adil Oyun: Sporcuların kurallara uyması ve rakiplerine saygı göstermesidir. Dürüstlük: Sporcuların dürüst ve şeffaf bir şekilde hareket etmeleridir. Saygı: Sporcuların, takım arkadaşlarına, rakiplerine, hakemlere ve izleyicilere saygı göstermeleridir. Karşılıklı Anlayış: Sporcuların, farklı kültürler ve perspektifler arasındaki farklılıkları anlamaları ve bunlara saygı göstermeleridir. Sportmen davranış, sporun ruhunu yansıtır ve sporcuların topluma olumlu örnekler olmalarını sağlar. Sportmen davranışın teşvik edilmesi, genç sporcuların etik değerler ve adil oyun prensipleri çerçevesinde yetişmelerine katkı sağlar.

Akılci ve Sezgisel Karar Verme ile Sportmen Davranış Arasındaki İlişki

Akılci ve sezgisel karar verme süreçleri, sporcuların ve antrenörlerin performanslarını ve davranışlarını etkilerken, sportmen davranışın temellerini oluşturur. Akılci karar verme, sporcuların stratejik planlama ve oyun içi kararlarını şekillendirirken, sezgisel karar verme, anlık ve hızlı tepkiler gerektiren durumlarda önem kazanır. Bu iki karar verme biçimi, sporcuların adil oyun, dürüstlük ve saygı prensiplerine uygun hareket etmelerini sağlar. Örneğin, bir futbol maçı sırasında, bir oyuncunun rakibine faul yapmaktan kaçınarak topu adil bir şekilde kazanma kararı, akılci bir karar verme sürecinin sonucudur. Benzer şekilde, ani bir kontra atak sırasında sezgisel olarak doğru pozisyon alması ve gol atması, sezgisel karar vermenin bir örneğidir. Her iki durumda da sportmen davranış, sporcuların karar verme süreçlerinde önemli bir rol oynar ve onların etik değerlerine uygun hareket etmelerini sağlar.

Akılci ve sezgisel karar verme, sporcuların ve antrenörlerin karar alma süreçlerinde önemli rol oynar. Akılci karar verme, bilgi ve analizlere dayanırken, sezgisel karar verme, içgüdüler ve hızlı düşünmeye dayanır. Sportmen davranış ise, sporcuların etik ve ahlaki değerler çerçevesinde hareket etmelerini sağlar. Bu üç kavram, spor dünyasında birbirini tamamlayan unsurlar olarak, hem bireysel hem de takım başarısını etkiler. Bu konuların daha derinlemesine incelenmesi, sporcuların ve antrenörlerin daha bilinçli ve etkili kararlar almalarına katkı sağlayacaktır. Sportmen davranışın teşvik edilmesi, spor dünyasında etik ve adil oyun prensiplerinin yaygınlaşmasına yardımcı olacaktır. Buradan hareketle bu çalışmanın amacı, üniversiteler arası hentbol turnuvasında oynayan sporcu öğrencilerin akılci ve sezgisel karar verme stilleri ve sportmenlik davranış düzeylerine belirlemek, belirlenen değişkenler açısından incelemek aralarındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

2. MATERYAL & METOT

Araştırma Deseni

Bu çalışma, nicel araştırma yaklaşımı, evrenin ya da evrenin bir bölümünün incelenerek tüm evren hakkında genellemelerde bulunulmasını amaçlayan kesitsel tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir (Karasar, 2011). Kesitsel tarama yöntemi, belirli bir zaman diliminde mevcut durumu tanımlamak için kullanılan bir araştırma tekniğidir. Bu yöntemde, evreni temsil etmeyen bir biçimde seçilerek, elde edilen verilerden elde edilen verilerin genelleyci olarak sürdürülmesi hedeflenmektedir. Araştırma, belirli bir zamandaki verileri toplayarak, o ana ilişkin durum tespitini yapar ve bu veriler üzerinden genel bir değerlendirme yapar. Bu bağlamda, Kesitsel tarama yöntemi özellikle sosyal bilimlerde mevcut durumun sürdürülebilmesi ve analiz edilmesi için yaygın olarak tercih edilen bir yöntemdir.

Araştırma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 2022-2023 eğitim öğretim yılında üniversiteler arası hentbol turnuvasına katılan 144 sporcudan oluşmaktadır. Kolay ulaşılabilirlik ve maliyet avantajı sağlamak amacıyla "Kolay Örnekleme Yöntemi" kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2014). Aşağıdaki tabloda, araştırma

kapsamındaki katılımcıların demografik özelliklerini ve spora yönelik ilgi ve deneyimlerini göstermektedir. Kadın katılımcı sayısı, erkeklere göre biraz daha fazladır (%54,2'ye karşılık %45,8). 20 yaş ve altındaki katılımcılar ile 21 yaş ve üstündekiler arasında eşit bir dağılım bulunmaktadır (%50,0'şer). Katılımcıların büyük çoğunluğu spor yapma deneyimine 4 yıl ve üzeri süreyle sahiptir (%75,0). Bu, spor geçmişi olan ve deneyimli sporcuların bu araştırmada geniş bir yer kapladığını gösterir. Katılımcıların çoğunluğu Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) bölümlerinde okumaktadır (%54,2). Diğer bölümlerden gelen katılımcılar ise %45,8'lik bir oranla temsil edilmektedir. Gelir düzeyi açısından üç kategori de benzer oranlara sahiptir. Mesleki kariyer hedefiyle spor yapanlar %31,9 ile en büyük orana sahiptir. Diğer amaçlar ise kişisel gelişim (%21,5), sağlıklı yaşam (%22,2) ve sosyal/kültürel nedenler (%24,3) olarak sıralanmaktadır.

Tablo 1. Araştırmanın grubuna ait demografik bilgilerin dağılımı

Değişkenler	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	78	54,2
	Erkek	66	45,8
Yaş	20 ve altı	72	50,0
	21 ve üstü	72	50,0
Spor yapma yılı	3 ve altı	36	25,0
	4 ve üzeri	108	75,0
Okuduğu bölüm	BESYO	78	54,2
	Diğer	66	45,8
Gelir Düzeyi	Düşük	54	37,5
	Orta	45	31,3
	Yüksek	45	31,3
Spor yapma amacı	Kişisel Gelişim	31	21,5
	Sağlıklı Yaşam	32	22,2
	Mesleki Kariyer	46	31,9
	Sosyal ve Kültürel	35	24,3

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Katılımcıların akılcı ve sezgisel karar verme ile sportmenlik davranışlarını sosyo-demografik açıdan değerlendirmek amacıyla hazırlanan kişisel bilgi formunda; cinsiyet, yaş, spor yapma süresi, okuduğu bölüm, spor yapma amacı ve gelir algısı gibi değişkenler yer almıştır.

Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği (ASKVSÖ)

Hamilton ve ark. (2018) tarafından bölünmüş ölçekler, başlangıçta 24 madde içermekte olup, psikometrik değerlendirmeler sonucunda 10 madde ve iki alt boyuta indirgenmiştir: akılcı ve sınıflandırılmamış karar verme. İlk beş madde akılcı, diğer beş madde ise sınırları karar verme boyutlarını temsil etmektedir. 5'li Likert tipi ölçek, Türkçeye üniversite eğitimi üzerine uyarlanmış ve 740 öğrenci bu çalışmaya katılmıştır (İme, Kalı-Soyer ve Keskinoglu, 2020). Doğrulayıcı faktör analizi, tasarımın orijinali doğrulanmış ve iki boyutlu modelin uyum değerleri kabul edilebilir olabilir ($\chi^2/df=2.57$, CFI=.98, TLI=.97, SRMR=.06, RMSEA=.06). Cronbach alfa değerlerinin geneli için .80, akılcı karar verme için .90, standart karar verme için ise .85 olarak vardı; test-tekrar test güvenilirliği ise .86 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, performansın güvenilir ve geçerliliğini göstermektedir.

Sportmen Davranış Ölçeği (SDÖ)

Perry ve ark. (2015) tarafından geliştirilen bu anket, Gümüş, Saraçlı, Yağmur, Işık, & Ersöz (2020) tarafından Türkçe 'ye uyarlanmıştır. Toplamda 27 madde içeren bu anket, 5 alt faktörden oluşmaktadır. Anketin temel amacı, öğrenciler üzerinde etkili olan sportif davranışları ölçmektir. Anket, Likert ölçeği kullanılarak tasarlanmıştır. Katılımcıların yanıtları, "1 - Kesinlikle Katılmıyorum" ile "5 - Kesinlikle

Katılıyorum" arasında sıralanmıştır. Bu ölçek, katılımcılara her maddenin kendilerine uygun olan düzeyde katılımını değerlendirme imkanı tanır. Anketin alt faktörleri, öğrencilerin sportif davranışları üzerindeki etkileri belirli konularda gruplandırılabilir. Bu faktörlerin belirlenmiş olması, anketin spesifik sportif davranışları ölçme yeteneğini artırır ve verilerin daha anlamlı bir şekilde yorumlanmasını sağlar.

Verilerin Analizi

SPSS 25.0 ile depolama analizlerinde, verilerin uygunluğu test etmek amacıyla öncelikle normallik olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, Kolmogorov-Smirnov testleri uygulanmış ancak verilerin normalliği testi edilememiştir. Alternatif olarak, basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiş ve bu değerlerin -1.5 ile +1.5 aralığında olduğu, dolayısıyla analize uygun olduğu tespit edilmiştir (Büyüköztürk, 2010; Tabachnick ve Fidell, 2013). Normallik durumunun sürdürülmesi üzerine parametrik testler (betimsel istatistikler, bağımsız gruplar için t testi, tek yönlü varyans analizi, dağılım ve regresyon) ile çalışma yürütülmüştür.

Araştırmanın Etiği

Araştırma verilerini toplamak için önce "Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu"ndan E-95674917-108.99-231519 numaralı sayıyla etik onayı alınmıştır.

3.BULGULAR

Tablo 2. ASKVSÖ ve SDÖ puanları ile ilgili betimsel istatistikler

Ölçekler	Boyutlar	Madde sayısı	n	\bar{x}	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Min.	Mak.
ASKVSÖ	Akılcı boyutu	5	144	3,82	,82	-,515	,215	1,40	5,00
	Sezgisel boyutu	5	144	3,75	,77	-,068	-,755	2,00	5,00
	Toplam	10	144	3,78	,68	-,101	-,357	2,30	5,00
SDÖ	Kurallar	6	144	3,88	,82	-,815	,903	1,33	5,00
	Kasti davranışlar	5	144	3,73	,89	-,348	-,478	1,60	5,00
	Rakip	3	144	4,09	,80	-,303	-1,318	2,67	5,00
	Oyuna bakış	4	144	3,78	,84	,026	-1,063	2,25	5,00
	Sportmen davranış	9	144	4,06	,75	-,768	-,047	2,22	5,00
	Toplam	27	144	3,92	,65	-,257	-,851	2,56	5,00

ASKVSÖ (Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği), SDÖ (Sportmen Davranış Ölçeği)

Tablo 2'de, iki farklı ölçüm aracı olan ASKVSÖ (Akılcı ve Sezgisel Karar verme Stilleri Ölçeği) ve SDÖ (Sportmenlik Davranış Ölçeği) altında değerlendirilen maddelerin istatistiksel özelliklerini sunmaktadır. İki ölçüm aracının altında toplam 37 madde bulunmaktadır. ASKVSÖ ve SDÖ toplam ve alt faktörlerinden elde ettikleri puanlar incelendiğinde +1.5 ve -1.5 arasında basıklık ve çarpıklık değerler olarak normal dağılım gösterdiği ve verilerin analize uygun olduğu görülmüştür (Tabachnick & Fidell, 2013). Her iki ölçekte de katılımcılar ortalama puanların üzerinde akılcı ve sezgisel karar verme stillerine sahip olduğunu ve sportmen davranış sergilediği görülmüştür. Katılımcıların akılcı karar verme stillinde ($\bar{x} = 3.82 \pm 0.82$) boyutunda en yüksek ortalama puan sergilerken sezgisel karar verme puanları ise ($\bar{x} = 3.75 \pm 0.77$) daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Sportmen davranış ölçeğinde ise en yüksek ortalama puanı rakip boyutunda ($\bar{x} = 4.09 \pm 0.80$) gösterirken; en düşük ortalama puanı kasti davranışlar boyutunda ($\bar{x} = 3.73 \pm 0.89$) göstermiştir.

Tablo 3. ASKVSÖ ve SDÖ puanları cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Ölçekler ve alt boyutları	Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	sd	t	p																																																																																												
Akılcı Boyutu	Kadın	78	3,62	,93	142	-3,182	,00**																																																																																												
	Erkek	66	4,03	,60				Sezgisel Boyutu	Kadın	78	3,68	,74	142	-1,104	,272	Erkek	66	3,82	,79	ASKVSÖ Toplam	Kadın	78	3,65	,70	142	-2,457	,01*	Erkek	66	3,93	,64	Kurallar	Kadın	78	3,73	,73	142	-2,448	,016*	Erkek	66	4,06	,88	Kasti Davranışlar	Kadın	78	3,60	,79	142	-1,912	,058	Erkek	66	3,89	,98	Rakip	Kadın	78	3,91	,84	142	-3,122	,002**	Erkek	66	4,31	,69	Oyuna Bakış	Kadın	78	3,56	,79	142	-3,415	,001**	Erkek	66	4,03	,84	Sportmen Davranış	Kadın	78	4,01	,62	142	-,746	,457	Erkek	66	4,11	,88	SDÖ Toplam	Kadın	78	3,80	,55	142	-2,547	,012*
Sezgisel Boyutu	Kadın	78	3,68	,74	142	-1,104	,272																																																																																												
	Erkek	66	3,82	,79				ASKVSÖ Toplam	Kadın	78	3,65	,70	142	-2,457	,01*	Erkek	66	3,93	,64	Kurallar	Kadın	78	3,73	,73	142	-2,448	,016*	Erkek	66	4,06	,88	Kasti Davranışlar	Kadın	78	3,60	,79	142	-1,912	,058	Erkek	66	3,89	,98	Rakip	Kadın	78	3,91	,84	142	-3,122	,002**	Erkek	66	4,31	,69	Oyuna Bakış	Kadın	78	3,56	,79	142	-3,415	,001**	Erkek	66	4,03	,84	Sportmen Davranış	Kadın	78	4,01	,62	142	-,746	,457	Erkek	66	4,11	,88	SDÖ Toplam	Kadın	78	3,80	,55	142	-2,547	,012*	Erkek	66	4,07	,72								
ASKVSÖ Toplam	Kadın	78	3,65	,70	142	-2,457	,01*																																																																																												
	Erkek	66	3,93	,64				Kurallar	Kadın	78	3,73	,73	142	-2,448	,016*	Erkek	66	4,06	,88	Kasti Davranışlar	Kadın	78	3,60	,79	142	-1,912	,058	Erkek	66	3,89	,98	Rakip	Kadın	78	3,91	,84	142	-3,122	,002**	Erkek	66	4,31	,69	Oyuna Bakış	Kadın	78	3,56	,79	142	-3,415	,001**	Erkek	66	4,03	,84	Sportmen Davranış	Kadın	78	4,01	,62	142	-,746	,457	Erkek	66	4,11	,88	SDÖ Toplam	Kadın	78	3,80	,55	142	-2,547	,012*	Erkek	66	4,07	,72																				
Kurallar	Kadın	78	3,73	,73	142	-2,448	,016*																																																																																												
	Erkek	66	4,06	,88				Kasti Davranışlar	Kadın	78	3,60	,79	142	-1,912	,058	Erkek	66	3,89	,98	Rakip	Kadın	78	3,91	,84	142	-3,122	,002**	Erkek	66	4,31	,69	Oyuna Bakış	Kadın	78	3,56	,79	142	-3,415	,001**	Erkek	66	4,03	,84	Sportmen Davranış	Kadın	78	4,01	,62	142	-,746	,457	Erkek	66	4,11	,88	SDÖ Toplam	Kadın	78	3,80	,55	142	-2,547	,012*	Erkek	66	4,07	,72																																
Kasti Davranışlar	Kadın	78	3,60	,79	142	-1,912	,058																																																																																												
	Erkek	66	3,89	,98				Rakip	Kadın	78	3,91	,84	142	-3,122	,002**	Erkek	66	4,31	,69	Oyuna Bakış	Kadın	78	3,56	,79	142	-3,415	,001**	Erkek	66	4,03	,84	Sportmen Davranış	Kadın	78	4,01	,62	142	-,746	,457	Erkek	66	4,11	,88	SDÖ Toplam	Kadın	78	3,80	,55	142	-2,547	,012*	Erkek	66	4,07	,72																																												
Rakip	Kadın	78	3,91	,84	142	-3,122	,002**																																																																																												
	Erkek	66	4,31	,69				Oyuna Bakış	Kadın	78	3,56	,79	142	-3,415	,001**	Erkek	66	4,03	,84	Sportmen Davranış	Kadın	78	4,01	,62	142	-,746	,457	Erkek	66	4,11	,88	SDÖ Toplam	Kadın	78	3,80	,55	142	-2,547	,012*	Erkek	66	4,07	,72																																																								
Oyuna Bakış	Kadın	78	3,56	,79	142	-3,415	,001**																																																																																												
	Erkek	66	4,03	,84				Sportmen Davranış	Kadın	78	4,01	,62	142	-,746	,457	Erkek	66	4,11	,88	SDÖ Toplam	Kadın	78	3,80	,55	142	-2,547	,012*	Erkek	66	4,07	,72																																																																				
Sportmen Davranış	Kadın	78	4,01	,62	142	-,746	,457																																																																																												
	Erkek	66	4,11	,88				SDÖ Toplam	Kadın	78	3,80	,55	142	-2,547	,012*	Erkek	66	4,07	,72																																																																																
SDÖ Toplam	Kadın	78	3,80	,55	142	-2,547	,012*																																																																																												
	Erkek	66	4,07	,72																																																																																															

**p<0,01, *p<0,05 ASKVSÖ (Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği), SDÖ (Sportmen Davranış Ölçeği)

Cinsiyet bazında bireylerin "Akılcı ve Sezgisel Karar verme Stilleri Ölçeği (ASKVSÖ)" ve "Sportmenlik Davranış Ölçeği (SDÖ)" altındaki boyutlardaki performanslarını karşılaştırmaktadır. Katılımcıların "cinsiyet" değişkenine göre ASKVSÖ genel ve alt faktörleri ile uygulanan t-testi sonuçları göre akılcı karar verme boyutu [$t_{(142)}=-3,182$, $p<0.01$] ile ASKVSÖ [$t_{(142)}=-2,457$, $p<0.05$] genel toplamda cinsiyete bağlı erkek katılımcıların lehine anlamlı farklılık gösterirken; sezgisel alt boyutunda [$t_{(142)}=-1,104$, $p>0.05$] cinsiyete bağlı anlamlı farklılaşma tespit edilememiştir (Tablo 3). Katılımcıların "cinsiyet" değişkenine göre SDÖ genel ve alt faktörleri test sonuçları göre kurallar boyutu [$t_{(142)}=-2,448$, $p<0.05$], rakip [$t_{(142)}=-3,122$, $p<0.01$], oyuna bakış [$t_{(142)}=-3,415$, $p<0.01$] ve SDÖ [$t_{(142)}=-2,547$, $p<0.05$] genel toplamda cinsiyete bağlı erkek katılımcıların lehine anlamlı farklılık gösterirken; kasti davranış [$t_{(142)}=-1,912$, $p>0.05$] ve sportmen davranış [$t_{(142)}=-0,746$, $p>0.05$] alt boyutunda cinsiyete bağlı anlamlı farklılaşma göstermemiştir (Tablo 3).

Tablo 4. ASKVSÖ ve SDÖ yaş değişkeni t-testi sonuçları

Ölçekler ve alt boyutları	Yaş	n	\bar{x}	Ss	sd	t	p																																																																												
Akılcı boyutu	20 ve altı	72	3,77	,78	142	-,543	,588																																																																												
	21 ve üstü	72	3,85	,86				Sezgisel boyutu	20 ve altı	72	3,65	,79	142	-1,427	,156	21 ve üstü	72	3,84	,74	ASKVSÖ toplam	20 ve altı	72	3,71	,66	142	-1,127	,262	21 ve üstü	72	3,84	,71	Kurallar	20 ve altı	72	3,81	,83	142	-1,116	,267	21 ve üstü	72	3,96	,80	Kasti davranışlar	20 ve altı	72	3,64	,78	142	-1,289	,199	21 ve üstü	72	3,83	,98	Rakip	20 ve altı	72	3,93	,85	142	-2,531	,012*	21 ve üstü	72	4,26	,71	Oyuna bakış	20 ve altı	72	3,58	,76	142	-2,874	,005*	21 ve üstü	72	3,97	,88	Sportmen davranış	20 ve altı	72	3,86
Sezgisel boyutu	20 ve altı	72	3,65	,79	142	-1,427	,156																																																																												
	21 ve üstü	72	3,84	,74				ASKVSÖ toplam	20 ve altı	72	3,71	,66	142	-1,127	,262	21 ve üstü	72	3,84	,71	Kurallar	20 ve altı	72	3,81	,83	142	-1,116	,267	21 ve üstü	72	3,96	,80	Kasti davranışlar	20 ve altı	72	3,64	,78	142	-1,289	,199	21 ve üstü	72	3,83	,98	Rakip	20 ve altı	72	3,93	,85	142	-2,531	,012*	21 ve üstü	72	4,26	,71	Oyuna bakış	20 ve altı	72	3,58	,76	142	-2,874	,005*	21 ve üstü	72	3,97	,88	Sportmen davranış	20 ve altı	72	3,86	,74	142	-3,280	,001*								
ASKVSÖ toplam	20 ve altı	72	3,71	,66	142	-1,127	,262																																																																												
	21 ve üstü	72	3,84	,71				Kurallar	20 ve altı	72	3,81	,83	142	-1,116	,267	21 ve üstü	72	3,96	,80	Kasti davranışlar	20 ve altı	72	3,64	,78	142	-1,289	,199	21 ve üstü	72	3,83	,98	Rakip	20 ve altı	72	3,93	,85	142	-2,531	,012*	21 ve üstü	72	4,26	,71	Oyuna bakış	20 ve altı	72	3,58	,76	142	-2,874	,005*	21 ve üstü	72	3,97	,88	Sportmen davranış	20 ve altı	72	3,86	,74	142	-3,280	,001*																				
Kurallar	20 ve altı	72	3,81	,83	142	-1,116	,267																																																																												
	21 ve üstü	72	3,96	,80				Kasti davranışlar	20 ve altı	72	3,64	,78	142	-1,289	,199	21 ve üstü	72	3,83	,98	Rakip	20 ve altı	72	3,93	,85	142	-2,531	,012*	21 ve üstü	72	4,26	,71	Oyuna bakış	20 ve altı	72	3,58	,76	142	-2,874	,005*	21 ve üstü	72	3,97	,88	Sportmen davranış	20 ve altı	72	3,86	,74	142	-3,280	,001*																																
Kasti davranışlar	20 ve altı	72	3,64	,78	142	-1,289	,199																																																																												
	21 ve üstü	72	3,83	,98				Rakip	20 ve altı	72	3,93	,85	142	-2,531	,012*	21 ve üstü	72	4,26	,71	Oyuna bakış	20 ve altı	72	3,58	,76	142	-2,874	,005*	21 ve üstü	72	3,97	,88	Sportmen davranış	20 ve altı	72	3,86	,74	142	-3,280	,001*																																												
Rakip	20 ve altı	72	3,93	,85	142	-2,531	,012*																																																																												
	21 ve üstü	72	4,26	,71				Oyuna bakış	20 ve altı	72	3,58	,76	142	-2,874	,005*	21 ve üstü	72	3,97	,88	Sportmen davranış	20 ve altı	72	3,86	,74	142	-3,280	,001*																																																								
Oyuna bakış	20 ve altı	72	3,58	,76	142	-2,874	,005*																																																																												
	21 ve üstü	72	3,97	,88				Sportmen davranış	20 ve altı	72	3,86	,74	142	-3,280	,001*																																																																				
Sportmen davranış	20 ve altı	72	3,86	,74	142	-3,280	,001*																																																																												

SDÖ toplam	21 ve üstü	72	4,25	,71	142	-2,814	,006*
	20 ve altı	72	3,77	,65			
	21 ve üstü	72	4,07	,61			

** $p < 0,01$, * $p < 0,05$ ASKVSÖ (Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği), SDÖ (Sportmen Davranış Ölçeği)

Yaş değişkeni t-testi sonuçlarına göre katılımcıların ASKVSÖ ve alt boyutlarında anlamlı farklılaşma tespit edilememiştir. Fakat SDÖ toplam [$t_{(142)} = -2,814$, $p < 0,05$] ve rakip [$t_{(142)} = -2,531$, $p < 0,05$], oyuna bakış [$t_{(142)} = -2,874$, $p < 0,05$], sportmen davranış [$t_{(142)} = -3,280$, $p < 0,01$] boyutlarında yaşa bağlı anlamlı farklılık tespit edilmiştir. SDÖ diğer boyutlarında yaşa bağlı anlamlı farklılık saptanmamıştır. Anlamlı bulunan yaşa aralığını bakıldığında farklılaşma 21 yaş ve üstü olan katılımcıların 20 ve altı yaşa sahip olan katılımcılardan rakip, oyuna bakış ve sportmen davranış boyutları ile genel sportmen davranış ölçeği boyutlarında anlamlı farklılaşma göstermiştir (Tablo 4).

Tablo 5. ASKVSÖ ve SDÖ spor yapma yılı değişkenine göre t-testi sonuçları

Ölçekler ve alt boyutları	Spor Yılı	n	\bar{x}	Ss	sd	t	p
Akılcı Boyutu	3 ve altı	36	3,88	,68	142	,592	,555
	4 ve üzeri	108	3,78	,87			
Sezgisel Boyutu	3 ve altı	36	3,93	,84	142	1,652	,101
	4 ve üzeri	108	3,68	,74			
ASKVSÖ Toplam	3 ve altı	36	3,90	,67	142	1,282	,202
	4 ve üzeri	108	3,73	,68			
Kurallar	3 ve altı	36	3,69	1,0	142	-1,648	,102
	4 ve üzeri	108	3,95	,74			
Kasti Davranışlar	3 ve altı	36	3,66	,93	142	-,548	,585
	4 ve üzeri	108	3,76	,88			
Rakip	3 ve altı	36	3,97	,69	142	-1,077	,283
	4 ve üzeri	108	4,13	,83			
Oyuna Bakış	3 ve altı	36	3,89	,79	142	,937	,350
	4 ve üzeri	108	3,74	,86			
Sportmen Davranış	3 ve altı	36	4,08	,76	142	,212	,832
	4 ve üzeri	108	4,05	,75			
SDÖ Toplam	3 ve altı	36	3,87	,59	142	-,484	,629
	4 ve üzeri	108	3,94	,67			

ASKVSÖ (Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği), SDÖ (Sportmen Davranış Ölçeği)

Spor yılı değişkeni t-testi sonuçlarına göre katılımcıların ASKVSÖ ve SDÖ alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir (Tablo 5).

Tablo 6. SDÖ ve ASKVSÖ gelir durumu değişkenine göre ANOVA sonuçları

Ölçekler ve alt boyutları	Gelir Algısı	n	\bar{x}	Ss	Sd	F	p	Fark
Akılcı Boyutu	Düşük ^a	54	3,62	,92	2-141	3,458	,034*	-
	Orta ^b	45	3,80	,66				-
	Yüksek ^c	45	4,05	,80				c>a
Sezgisel Boyutu	Düşük ^a	54	3,51	,72	2-141	4,550	,012*	-
	Orta ^b	45	3,84	,65				-
	Yüksek ^c	45	3,94	,87				c>a
ASKVSÖ Toplam	Düşük ^a	54	3,56	,71	2-141	4,543	,012*	-
	Orta ^b	45	3,87	,52				-
	Yüksek ^c	45	3,94	,74				c>a

Kurallar	Düşük ^a	54	3,77	,99					-
	Orta ^b	45	3,93	,70	2-141	,819	,443		-
	Yüksek ^c	45	3,97	,68					-
Kasti Davranışlar	Düşük ^a	54	3,72	,85					-
	Orta ^b	45	3,72	,90	2-141	,052	,949		-
	Yüksek ^c	45	3,77	,93					-
Rakip	Düşük ^a	54	4,07	,81					-
	Orta ^b	45	3,95	,81	2-141	1,734	,180		-
	Yüksek ^c	45	4,26	,77					-
Oyuna Bakış	Düşük ^a	54	3,58	,62					-
	Orta ^b	45	3,81	1,0	2-141	2,867	,060		-
	Yüksek ^c	45	3,98	,80					-
Sportmen Davranış	Düşük ^a	54	3,98	,85					-
	Orta ^b	45	4,03	,84	2-141	,751	,474		-
	Yüksek ^c	45	4,17	,47					-
SDÖ Toplam	Düşük ^a	54	3,84	,69					-
	Orta ^b	45	3,91	,68	2-141	1,121	,329		-
	Yüksek ^c	45	4,03	,54					-

* $p < 0,05$ ASKVSÖ (Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği), SDÖ (Sportmen Davranış Ölçeği)

Katılımcıların gelir düzeyi algılarına göre ANOVA analizi Tukey HSD karşılaştırma sonuçları göstermiştir ki; ASKVSÖ toplam [$F_{(2,141)}=4,543$, $p < 0,05$] akılcı [$F_{(2,141)}=3,458$, $p < 0,05$] ve sezgisel [$F_{(2,141)}=4,550$, $p < 0,05$] boyutlarında yüksek gelir düzeyine sahip katılımcılar düşük gelir düzeyine sahip katılımcılardan daha akılcı ve sezgisel karar verme stilleri gösterdiği saptanmıştır. SDÖ ve alt faktörlerinde gelir düzeyine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır (Tablo 6).

Tablo 7. SDÖ ve ASKVSÖ spor yapma amacı değişkenine göre ANOVA sonuçları

Ölçekler ve alt boyutları	Spor Yapma Amacı	n	\bar{x}	Ss	Sd	F	p	Fark
Akılcı	Kişisel Gelişim ¹	31	3,70	,72				
	Sağlıklı Yaşam ²	32	3,40	1,03	3-140	5,426	,001**	3>2
	Mesleki Kariyer ³	46	4,12	,69				
	Sosyal ve Kültürel ⁴	35	3,87	,70				
Sezgisel	Kişisel Gelişim ¹	31	3,69	,62				
	Sağlıklı Yaşam ²	32	3,43	,56	3-140	6,212	,001**	3>2
	Mesleki Kariyer ³	46	3,99	,79				
	Sosyal ve Kültürel ⁴	35	3,77	,93				
ASKVSÖ Toplam	Kişisel Gelişim ¹	31	3,70	,39				
	Sağlıklı Yaşam ²	32	3,41	,71	3-140	3,138	,027*	3>2
	Mesleki Kariyer ³	46	4,05	,67				
	Sosyal ve Kültürel ⁴	35	3,82	,73				
Kurallar	Kişisel Gelişim ¹	31	3,55	,51				
	Sağlıklı Yaşam ²	32	3,83	,83	3-140	3,138	,027*	
	Mesleki Kariyer ³	46	3,95	,77				
	Sosyal ve Kültürel ⁴	35	4,14	1,01				4>1
Kasti davranışlar	Kişisel Gelişim ¹	31	3,50	,69				
	Sağlıklı Yaşam ²	32	3,63	,80	3-140	1,631	,185	
	Mesleki Kariyer ³	46	3,79	,82				
	Sosyal ve Kültürel ⁴	35	3,96	1,15				
Rakip	Kişisel Gelişim ¹	31	3,83	,93				
	Sağlıklı Yaşam ²	32	4,09	,88	3-140	5,300	,002**	
	Mesleki Kariyer ³	46	3,94	,75				
	Sosyal ve Kültürel ⁴	35	4,52	,47				4>1
Oyuna bakış	Kişisel Gelişim ¹	31	3,71	,81	3-140	5,545	,001**	

	Sağlıklı Yaşam ²	32	3,31	,65				
	Mesleki Kariyer ³	46	4,03	,82				3>2
	Sosyal ve Kültürel ⁴	35	3,93	,91				4>2
	Kişisel Gelişim ¹	31	3,54	,73				
Sportmen davranış	Sağlıklı Yaşam ²	32	3,92	1,04	3-140	9,845	,000**	3>1
	Mesleki Kariyer ³	46	4,31	,49				
	Sosyal ve Kültürel ⁴	35	4,30	,45				
	Kişisel Gelişim ¹	31	3,59	,54				
SDÖ Toplam	Sağlıklı Yaşam ²	32	3,77	,75	3-140	6,123	,001**	3>1
	Mesleki Kariyer ³	46	4,05	,58				
	Sosyal ve Kültürel ⁴	35	4,17	,59				

**p<0,01, *p<0,05 ASKVSÖ (Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği), SDÖ (Sportmen Davranış Ölçeği)

Katılımcıların spor yapma amacına bağlı ANOVA sonuçlarına göre her iki ölçek açısından anlamlı farklılıklar göstermiştir (Tablo 7). Bu sonuçlara göre ASKVSÖ toplam [$F_{(3,140)}=3,138$, $p<0.05$] akılcı [$F_{(3,140)}=5,426$, $p<0.05$] ve sezgisel [$F_{(3,140)}=6,212$, $p<0.05$] boyutlarında mesleki kariyer amaçlı spor yapanların kişisel gelişim açısından spor yapanlardan daha yüksek akılcı ve sezgisel karar verme stilleri göstermiştir. SDÖ açısından analiz sonuçları incelendiğinde kurallar [$F_{(3,140)}=3,138$, $p<0.05$], rakip [$F_{(3,140)}=5,300$, $p<0.05$], oyuna bakış [$F_{(3,140)}=5,545$, $p<0.05$], sportmen davranış [$F_{(3,140)}=9,845$, $p<0.05$] boyutlarında ve SDÖ toplamda [$F_{(3,140)}=6,123$, $p<0.05$] spor yapma amacına bağlı anlamlı fark bulunurken; kasti davranışlar [$F_{(3,140)}=1,631$, $p>0.05$] boyutunda anlamlı fark bulunamamıştır. Anlamlı farklılığın olduğu yaş aralığını belirlemek amaçlı yapılan çoklu karşılaştırma analiz sonrası kurallar, rakip, oyuna bakış, sportmen davranış boyutlarında ve genel toplam puanlarında sosyal ve kültürel amaçlı spor yapanların kişisel gelişim amaçlı spor yapanlardan; oyuna bakış boyutunda mesleki gelişim amaçlı spor yapanların sağlıklı yaşam amacı spor yapanlardan; sportmen davranış boyutu ve genel toplam puanlarında mesleki kariyer amaçlı spor yapanların kişisel gelişim amacı için spor yapanlardan ve genel toplam puanlarında sosyal ve kültürel amaçlı spor yapanların sağlıklı yaşam amaçlı spor yapanlardan anlamlı farklılaştığı tespit edilmiştir.

Tablo 8. ASKVSÖ ve SDÖ korelasyon sonuçları

SDÖ		N	r	p
ASKVSÖ		144	,627	0.00**

**p<0.01

Tablo 8’de ASKVSÖ (Akılcı ve Sezgisel Karar verme Stilleri Ölçeği) ve SDÖ (Sportmen Davranışları Ölçeği) arasındaki ilişkiyi değerlendirmektedir. ASKVSÖ ve SDÖ arasındaki ilişkinin orta düzeyde, anlamlı ve pozitif yönde olduğunu uygulanan “Pearson Korelasyon” testi göstermiştir [$r=0.627$, $p=0.00$].

Tablo 9. ASKVSÖ ve SDÖ regresyon sonuçları

	B	Standart Hata	β	t	p
Sabit	1,178	,275		4,277	,000
SDÖTOPLAM	,663	,069	,627	9,586	,000

$R=,627$, $R^2=,393$, $F_{(1,142)}=91,894$

Tablo 9’da görüldüğü üzere yapılan regresyon analizi, sporcuların sportmenlik davranışlarının sebeplerinin %39’unun akılcı ve sezgisel karar verme stillerinden oluştuğu tespit edilmiş olup, sportmenlik davranışlarının anlamlı yordayıcısıdır.

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde, SDÖ ve ASKVSÖ analiz sonuçlarına dayanan bulgular, literatürdeki çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmıştır. ASKVSÖ ve SDÖ'de katılımcıların genel olarak akılcı ve sezgisel karar verme stillerine sahip olduğu ve sportmen davranış sergiledikleri göstermiştir. ASKVSÖ'de, katılımcıların akılcı karar verme stilinde en yüksek ortalama puanı elde ettiği belirtilmiştir, ancak sezgisel karar verme puanları daha düşüktür. SDÖ'de ise, en yüksek ortalama puan rakip boyutundabulunmuşken, en düşük ortalama puan kasti davranışlar boyutunda tespit edilmiştir. ASKVSÖ'de katılımcıların akılcı karar verme stilinde yüksek puan alması, diğer karar verme stilleriyle kıyaslandığında bu alanda güçlü olduklarını gösterebilir. Bu durum, literatürdeki diğer çalışmalarla karşılaştırılarak, özellikle bu karar verme stilleri arasındaki denge ve etkileşimlerin anlaşılmasına yönelik daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu gösterebilir. Literatürdeki çalışmalar, bu sonuçları destekler niteliktedir. Örneğin, Epstein (1994) sezgisel karar vermenin deneyim ve duygusal süreçlere dayandığını, akılcı karar vermenin ise analitik ve mantıksal süreçlere dayandığını belirtmiştir. Bu durum, akılcı karar verme stilinin daha yaygın olabileceğini ve eğitim süreçlerinde daha fazla vurgulanabileceğini göstermektedir. Çetinkaya ve Mutlu'nun (2024) çalışmalarında katılımcıların akılcı ve sezgisel karar verme puanlarının ortalamasının üzerinde olduğunu belirtmiştir. SDÖ sonuçları ise, katılımcıların rakiplerine karşı daha sportmen bir tutum sergilediklerini ancak kasıtlı olarak kural ihlali yapma eğilimlerinin düşük olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, Chanlat (2003), Ulukan ve ark., (2021) ve Shields ve Bredemeier (1995) tarafından yapılan çalışmalarla uyumludur. Bu çalışmalarda da sportmenlik davranışlarının özellikle rakipler arası ilişkilerde belirgin olduğu, ancak kasıtlı kural ihlallerinin daha az olduğu bulunmuştur.

Cinsiyetin "Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği (ASKVSÖ)" akılcı karar verme stilleri ve genel puanlarında "Sportmenlik Davranış Ölçeği (SDÖ)" altındaki boyutlardaki kurallar, rakip, oyuna bakış ve genel puanlarında erkeklerin lehine anlamlı farklılık göstermiştir. Bu sonuç, erkek bireylerin genel olarak akılcı karar verme becerilerinde daha yüksek performans sergilediğini göstermektedir. Sezgisel alt boyutunda ise cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılık gözlemlenmemiştir. Bu durum, cinsiyetin bu karar verme stili boyutu üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir. Literatürdeki diğer çalışmalarla tutarlıdır. Örneğin, Gilligan (1982) ve Belenky ve arkadaşları (1986), erkeklerin daha çok akılcı ve analitik karar verme eğiliminde olduğunu, kadınların ise duygusal ve sezgisel karar verme eğiliminde olduğunu belirtmişlerdir. Mevcut araştırma ile paralellik gösteren çalışmalar (Dilmaç ve Bozgeyikli, 2009; Kaşık, 2009; Can, 2009) literatürde yer edinmiştir. Litetarüde araştırma bulguları ile paralellik göstermeyen çalışmaların (Alver ve ark., 2006; Alver, 2003; Avşaroğlu, 2007; Dinçer, 2013; Güler ve ark., 2022; Friedman ve Mann, 1993; Kusan ve ark., 2024; Tekkurşun ve diğerleri, 2018; Vural, 2013) yer aldığı görülmektedir. Alver, Ada ve Çakıcı (2006), Tekin, Özmutlu ve Erhan (2009), Çetin (2010) ve Özden (2009) tarafından yapılan araştırmalarda, cinsiyet ile karar verme stilleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, Kaşık (2009), kız öğrencilerin panik karar verme stilini erkeklerden daha fazla kullandığını, Temel (2015) ise erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha dikkatli karar verdiklerini bulmuştur. Can'ın (2009) çalışmasında ise cinsiyete göre panik karar verme stilinde anlamlı bir fark tespit edilmiştir. SDÖ puanları, erkeklerin sportmen davranışlarını bu ölçümlerde daha güçlü bir şekilde sergilediğini göstermektedir. Kasti davranış ve sportmen davranış alt boyutlarında ise cinsiyete bağlı anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Bu durum, cinsiyetin bu ölçümlerde belirgin bir etkisi olmadığını veya her iki cinsiyetin benzer düzeyde performans sergilediğini göstermektedir. Güllü ve Şahin'in (2018) milli güreşçiler üzerinde yaptığı araştırmada, rakibe saygı boyutunda erkek güreşçilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Türkmen ve Varol'un (2015) çalışmasında da benzer sonuçlar ifade edilmiştir. Fakat literatürde çeşitli guruplarla yapılan çalışmada ise araştırma bulgularının aksine kadın katılımcıların lehine çalışmalar yer almaktadır. Topan'ın (2011) araştırmasında, okullar arası yarışmalara katılan kız öğrencilerin sosyal normlara uyum düzeyinin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, Gürpınar ve Kurşun

(2013), Çalayır ve diğerleri (2017), Koç ve Güllü (2017), Proios (2011) ve Lyons (2013) sporcu kadınların, erkek sporculara kıyasla daha yüksek sportmenlik seviyesine sahip olduklarını belirlemiştir. Kusan ve arkadaşlarının (2024) boks sporcuları ile yaptığı çalışmalarda kadın sporcuların daha sportmen davranış sergilediğini belirtmiştir. Bu bulgular, cinsiyet temelli eğitim stratejileri geliştirmek veya sporda sportmenlik davranışını desteklemek için cinsiyet faktörünü dikkate almak isteyen araştırmacılar ve eğitimciler için önemli bir temel oluşturabilir.

Yaş değişkeninin "Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği (ASKVSÖ)" alt boyutları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını, ancak "Sportmenlik Davranış Ölçeği (SDÖ)" altında bazı belirgin farklılıkların tespit edildiğini göstermektedir. Tekkurşun ve arkadaşlarının (2018) bireysel ve takım sporları ile ilgilenen sporcularda yaşa bağlı karar verme stillerinde anlamlı fark bulamamıştır. Kural'ın (2013) dağcılar arasında yaptığı çalışmada yaş ve karar verme stilleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Benzer şekilde, Taşçı (2011) ve Altay (2011) yaş ile karar verme stilleri arasındaki ilişkide istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edememiştir. Alver, Ada ve Çakıcı'nın (2006) okul yöneticileri ile ilgili çalışmasında da yaş grupları arasında belirgin bir fark gözlemlenmemiştir. Ayrıca, Alver'in (2003) ve Vural'ın (2013) araştırmalarında da yaş değişkeni ile karar verme stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak, Uzunoğlu, Şahin ve Fişekçioğlu (2009), Dinçer (2013), Temur (2012) ve İlmez (2010) gibi bazı çalışmalarda yaş ve karar verme stilleri arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Benzer şekilde, Weiss ve Smith (2002) yaşın sportmenlik davranışları üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu, yaş ilerledikçe sportmen davranışların arttığını belirtmiştir. SDÖ toplam ve bazı alt boyutlarında yaşa bağlı anlamlı farklılıkların tespit edilmiş olması, yaşın sportmenlik davranışları üzerinde etkili olabileceğini gösterir. Özellikle, 21 yaş ve üstü katılımcıların rakip, oyuna bakış ve sportmen davranış boyutlarında daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Bu bulgu, yaşın sportmen davranışlar üzerinde olgunluk ve deneyimle ilişkili olabileceğini göstermektedir. Belki de yaşın, sportmen davranışlardaki olgunluk ve deneyimle ilişkili olduğu düşünülebilir. Tsai ve Fung (2005) genç sporcuların (basketbol ve voleybol) sportmenlik davranışlarını inceledi ve yaş arttıkça sportmenlik düzeylerinin azaldığını buldu. Esentürk ve arkadaşları (2015) lise öğrencilerinin beden eğitimi derslerinde sportmenlik davranışlarını bazı demografik değişkenlere göre değerlendirdi ve yaşa göre sportmenlik davranışlarında anlamlı farklılıklar tespit etti. Ancak, Efe (2006) sporun fair-play davranışlarının sıklığı üzerinde yaşın belirleyici bir etkisi olmadığını belirledi.

Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği (ASKVSÖ)" ve "Sportmenlik Davranış Ölçeği (SDÖ)" alt boyutlarındaki performansın, öğrencilerin okudukları bölüme göre anlamlı farklılık göstermediğini, ancak SDÖ'nün "Oyuna Bakış" boyutunda belirli bir farklılığın olduğunu göstermektedir. Bu durum, öğrencilerin akılcı ve sezgisel karar verme stilleri açısından okudukları bölümünün etkisinin sınırlı olduğunu gösterebilir. Sportmenlik Davranış Ölçeği (SDÖ): "Oyuna Bakış" boyutunda okuduğu bölüme bağlı olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu durum, öğrencilerin spordan alınan zevk ve oyuna olan bakış açısının okudukları bölümle ilişkili olabileceğini göstermektedir. Özellikle, BESYO okuyan öğrencilerin diğer bölümlerde okuyanlara göre bu boyutta daha yüksek puanlar elde etmesi, spor eğitimi alan öğrencilerin oyunu daha olumlu bir şekilde değerlendirebileceğini düşündürülebilir. Bu bulgu, spor yılı değişkeni üzerinden yapılan t-testi sonuçlarına göre katılımcıların "Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği (ASKVSÖ)" ve "Sportmenlik Davranış Ölçeği (SDÖ)" alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermediğini göstermektedir. Litereatürde Tekkurşun ve ark., (2018) çalışmasında akılcı ve sezgisel karar verme stillerinde araştırma sonuçları ile benzer sonuçlar elde edilmiştir. Bu bulgular, spordan alınan zevk ve sportmen davranışların, öğrencilerin spordaki deneyim süreleriyle doğrudan ilişkili olmadığını düşündürülebilir. Ancak, bu tür analizlerin ve sonuçların genel geçerliliğini anlamak için literatürdeki diğer çalışmalarla karşılaştırmak ve önceki araştırmalara dayanarak bir bağlam oluşturmak önemlidir. Araştırmada, spor yılı değişkeni açısından atletlerin çok boyutlu sportmenlik davranışları arasında rakibe saygı alt boyutunda anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Literatürde bu konuda farklı görüşler mevcuttur. Güllü (2018) ve Özşarı ve arkadaşları (2018), daha uzun süre spor yapanların sportmenlik algılarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir ve bu bulgular Elik (2017), Sezer ve arkadaşları (2015), Türkmen ve Varol (2015), Yılmaz ve arkadaşları (2017) ile uyumludur. Ancak, Akoğlu ve arkadaşlarının (2019) uluslararası spor organizasyonlarına katılanlar üzerinde yaptığı çalışma ve Gürpınar ve Kurşun (2013) basketbolcu ve futbolcular arasında yaptığı inceleme, spor yılı ile sportmenlik davranışları arasında anlamlı bir fark bulunmadığını göstermiştir.

Katılımcıların gelir düzeyi algılarına göre "Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği (ASKVSÖ)" toplam, akılcı ve sezgisel boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğunu, ancak "Sportmenlik Davranış Ölçeği (SDÖ)" ve alt faktörlerinde gelir düzeyine bağlı anlamlı bir farklılık bulunmadığını göstermektedir. Bu durum, gelir düzeyinin karar verme stilleri üzerinde belirleyici bir etkisi olabileceğini düşündürmektedir. Martens (1987), spor eğitimi ve gelir düzeyinin bireylerin sportmenlik davranışları ve karar verme stilleri üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Kohn (1977), yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip bireylerin düşük sosyo-ekonomik düzeydekilere göre daha etkili karar verdiğini bulmuştur (Aktaran: Brown & Mann, 1990). Brown ve Mann (1990) ise sosyo-ekonomik düzeyin çocukların yeterlik kazanmasında güçlü bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocukları karar verme yeterliliği için daha fazla kaynağa ve imkâna sahiptirler. Sportmenlik Davranış Ölçeği (SDÖ):SDÖ ve alt faktörlerinde gelir düzeyine bağlı anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum, sportmenlik davranışlarının gelir düzeyine bağlı olarak değişmediğini veya algılanan gelir düzeyinin bu ölçümler üzerinde belirleyici bir etkisi olmadığını düşündürülebilir. Bu tür sosyoekonomik faktörlerin, öğrencilerin eğitim tercihleri, karar verme yaklaşımları ve davranışları üzerindeki etkilerini daha iyi anlamak için daha fazla araştırma yapılması gerekebilir.

Katılımcıların spor yapma amacına bağlı olarak "Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği (ASKVSÖ)" ve "Sportmenlik Davranış Ölçeği (SDÖ)" açısından anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Mesleki kariyer amaçlı spor yapan katılımcıların, kişisel gelişim amaçlı spor yapanlara göre ASKVSÖ toplam, akılcı ve sezgisel boyutlarında daha yüksek puanlar elde ettiği görülmektedir. Bu durum, spor yapma amacının bireyin karar verme stilleri üzerinde, sporda amaçların ve hedeflerin bireyin bilişsel süreçlerini ve karar verme tercihlerini etkileyebileceğini göstermektedir. Literatürde, bu tür bir ilişkiyi destekleyen çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Carron ve Hausenblas (1998), mesleki kariyer amaçlı spor yapanların daha analitik ve bilinçli bir karar verme tarzına sahip olduğunu belirtmişlerdir. Spor yapma amacına bağlı olarak SDÖ'de anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Özellikle, kurallar, rakip, oyuna bakış, sportmen davranış boyutlarında ve SDÖ toplamda spor yapma amacına bağlı anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ulukan (2021), dövüş sporlarıyla ilgilenen bireylerin sportmenlik düzeylerini inceledi ve mesleki kariyer amacıyla spor yapanların, diğer amaçlarla spor yapanlardan daha yüksek sportmenlik yönelimine sahip olduğunu buldu. Bu sonuçlar, bireylerin sporu farklı amaçlar için yapmalarının, sportmenlik davranışlarını etkileyebileceğini göstermektedir. Özellikle, mesleki kariyer amaçlı spor yapanların karar verme stilleri açısından diğer gruplardan daha yüksek puanlar elde etmesi, bu grupların daha analitik ve bilinçli bir karar verme tarzına sahip olabileceğini düşündürülebilir. Bu sonuçlar, sporun sadece fiziksel sağlık üzerinde değil, aynı zamanda bilişsel süreçlere ve davranışsal özelliklere de etki edebileceğini göstermektedir.

"Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği (ASKVSÖ)" ile "Sportmen Davranış Ölçeği (SDÖ)" arasında orta düzeyde, anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. ASKVSÖ ve SDÖ Arasındaki İlişki: ASKVSÖ ile SDÖ arasındaki pozitif korelasyon, öğrencilerin akılcı ve sezgisel karar verme stillerinin, sportmen davranışları ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu durum, bireylerin akılcı ve sezgisel karar verme stillerine sahip olmalarının, sportmen davranışlarını olumlu bir şekilde etkileyebileceğini göstermektedir. Akılcı ve sezgisel düşünce, kişilerin etik ve sportmenlik ilkelerine

daha iyi uymalarına katkıda bulunabilir. Bu bulgu, literatürdeki diğer çalışmalarla uyumludur. Örneğin, Weiss ve Smith (2002) ve Shields ve Bredemeier (1995), bilişsel süreçlerin ve karar verme stillerinin sportmen davranışlar üzerinde önemli bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Regresyon analizi sonucunda sporcuların sportmenlik davranışlarının %39'unun akılcı ve sezgisel karar verme stillerinden kaynaklandığını göstermektedir. Bu durum, akılcı ve sezgisel karar verme stillerinin sportmenlik davranışlarını anlamlı bir şekilde yordayıcı olduğunu göstermektedir. Akılcı düşünce, etik kurallara uyumu destekleyebilirken, sezgisel düşünce de hissiyat ve empati gibi unsurları içerebilir. Sporcuların bu karar verme stillerini geliştirmeleri ve güçlendirmeleri, sportmenlik davranışlarını artırabilir ve etik değerlere bağlı kalmalarını sağlayabilir. Bu sonuç, spor eğitiminde karar verme stillerinin ve sportmen davranışlarının gelişimi üzerindeki etkilerini daha iyi anlamamıza ve eğitim programlarını bu bilgileri içerecek şekilde optimize etmemize yardımcı olabilir.

Bu araştırma, "Akılcı ve Sezgisel Karar Verme Stilleri Ölçeği (ASKVSÖ)" ile "Sportmenlik Davranış Ölçeği (SDÖ)" arasındaki ilişkileri inceleyerek önemli bulgular ortaya koymuştur. Bu çalışma, bilişsel karar verme stilleri ile sportmen davranışlar arasındaki ilişkiyi anlamamıza önemli katkılar sağlamıştır. Elde edilen bulgular, spor eğitimi ve etik değerlere dayalı davranış gelişimi açısından değerlidir. Ancak, bu bulguların genel geçerliliğini anlamak ve sporda bilişsel süreçlerin daha iyi nasıl desteklenebileceğini anlamak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

5. SINIRLIKLAR VE ÖNERİLER

Araştırmada kullanılan örneklem grubu sınırlı bir demografik yapıya sahip olabilir. Farklı yaş gruplarından, farklı eğitim düzeylerinden veya farklı kültürel arka planlara sahip bireyler ile çalışılmamış olabilir. Bu durum, elde edilen sonuçların genelleştirilebilirliğini kısıtlayabilir.

Çalışmada kullanılan ölçekler katılımcıların kendini değerlendirme yöntemine dayandığı için, katılımcıların cevaplarında yanlılık olma olasılığı yüksektir. Katılımcılar, sosyal olarak kabul edilebilir cevaplar verme eğiliminde olabilirler veya kendi davranışlarını idealize edebilirler.

Çalışma, tek bir zaman diliminde yapılmış bir kesitsel araştırmadır. Bu nedenle, zaman içinde akılcı ve sezgisel karar verme stilleri ile sportmenlik davranışlarının nasıl değiştiğine dair uzun vadeli etkiler hakkında bilgi sağlanmamaktadır.

ASKVSÖ ve SDÖ ölçeklerinin kapsamı, katılımcıların tüm bilişsel süreçlerini veya sportmenlik davranışlarını tam anlamıyla yansıtmayabilir. Bu nedenle, farklı karar verme stillerini veya sportmenlik davranışlarını incelemek için ek ölçeklerin de kullanılması gerekebilir.

Çalışmada spor dallarına göre sportmenlik ve karar verme stilleri arasındaki farklar detaylı bir şekilde incelenmemiş olabilir. Bazı sporlar daha fazla takım çalışması ve iş birliği gerektirirken, bireysel sporlar farklı davranış kalıplarını teşvik edebilir.

Gelecekteki araştırmalar, farklı yaş gruplarını, eğitim düzeylerini, sosyo-ekonomik durumları ve kültürel arka planları içeren daha geniş bir örneklemle yapılmalıdır. Bu, sonuçların genelleştirilebilirliğini artıracak ve farklı grupların karar verme stilleri ile sportmenlik davranışlarını karşılaştırmaya olanak tanıyacaktır.

Gelecekte yapılacak çalışmalar, zaman içinde değişiklikleri inceleyebilecek boylamsal (longitudinal) tasarımlar kullanabilir. Bu sayede, bireylerin akılcı ve sezgisel karar verme stillerinin sportmenlik davranışları üzerindeki uzun vadeli etkileri daha iyi anlaşılabilir.

Nitel araştırma yöntemleri (örneğin derinlemesine görüşmeler, odak grup çalışmaları) kullanılarak katılımcıların karar verme süreçleri ve sportmenlik davranışlarına dair daha derinlemesine veriler elde edilebilir. Bu, mevcut çalışmanın bulgularını destekleyici ve zenginleştirici bir veri kaynağı sağlayabilir.

Çeşitli spor dallarındaki bireylerin sportmenlik davranışları ve karar verme stilleri arasındaki farklılıkların daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi önerilir. Takım sporları ile bireysel sporlar arasındaki farklılıklar da dikkate alınmalıdır.

Gelecek çalışmalarda, karar verme stillerini ve sportmenlik davranışlarını ölçen ölçeklerin daha kapsamlı ve hassas olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca, farklı karar verme ve karar verme stillerini ölçen diğer ölçekler de bu araştırmalara dahil edilebilir.

Spor eğitimi programlarına bilişsel karar verme stillerini ve sportmenlik davranışlarını geliştirmeye yönelik müdahaleler eklenebilir. Bu tür müdahalelerin etkinliği, farklı gruplar üzerinde test edilerek değerlendirilmelidir.

Bu sınırlamalar ve öneriler göz önünde bulundurularak, gelecekte yapılacak araştırmalar daha geniş kapsamlı sonuçlar elde edebilir ve spor eğitimine yönelik stratejik yaklaşımlar geliştirilebilir.

Açıklamalar

Bu çalışma 7. Uluslararası Akademik Spor Araştırmaları kongresinde özet bildiri olarak sunulmuştur.

Yazar Katkıları

Sorumlu yazar, çalışmanın giriş bölümü, materyal ve metot bölümünden İkinci yazar verilerin toplanması ve istatistiksel işlemlerinden, üçüncü yazar ise tartışma ve sonuç kısmına katkıda bulunmuş ve dördüncü yazar ise şekil, düzen, tasarım dâhil olmak üzere tüm düzenlemelere katkıda bulunmuştur.

Etik Beyan

Bu makalede dergi yazım kurallarına ve bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uyulmuştur. Araştırma verilerini toplamak için önce "Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu"ndan E-95674917-108.99-231519 numaralı sayıyla etik onayı alınmıştır.

Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

Çıkar Çatışması

Yazar(lar) çalışma ve yayımlanması konularında herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

KAYNAKÇA

- Akoğlu, H. E., Ayyıldız, E., & Sunay, H. (2019). Uluslararası spor organizasyonlarına katılan sporcuların sporda ahlaktan uzaklaşma ve sportmenlik davranışlarının incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 329-340.
- Altay, Ü. (2011). *Yöneticilerin duygusal zekâ düzeylerinin karar verme stillerine etkisi ve bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Alver, B. (2003). *Çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların empatik becerileri, karar verme stratejileri ve psikolojik belirtileri arasındaki ilişkiler* (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Alver, B., Ada, Ş., & Çakıcı, D. (2006). Okul yöneticilerinin karar verme stratejilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Dergisi*, 13, 55-70.
- Avşaroğlu, S. (2007). *Üniversite öğrencilerin karar vermede özsaygı, karar verme ve stresle basa çıkma stillerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Belenky, M. F., Clinchy, B. M., Goldberger, N. R., & Tarule, J. M. (1986). *Women's ways of knowing: The development of self, voice, and mind*. Basic Books.
- Brown, E. J., & Mann, L. (1990). The relationship between family structure and process variables and adolescent decision making. *Journal of Adolescence*, 13, 25-37.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Can, Ö. (2009). *Üniversite öğrencilerinin akılcı olmayan inançları ve karar verme stillerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Carron, A. V., & Hausenblas, H. A. (1998). *Group dynamics in sport (2nd ed.)*. Fitness Information Technology.
- Chanlat, A. (2003). *Ethics in Sport*. University of Ottawa Press.
- Çalayır, Ö., Yıldız, N., Yaldız, Ö., & Çoknaz, H. (2017). Hokey müsabakalarına katılan sporcuların beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının incelenmesi. *İÜ Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 27-37.
- Çetinkaya, A., & Mutlu, T. O. (2024). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik etme motivasyonlarının sezgisel (sistem-1) ve akılcı (sistem-2) karar verme biçimleri açısından incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(2), 244-257.
- Çetin, M. Ç. (2010). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karar verme stilleri, sosyal beceri düzeyleri ve stresle başa çıkma biçimlerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dılmaç, B., & Bozgeyikli, H. (2009). Öğretmen adaylarının öznel iyi olma ve karar verme stillerinin incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 171-187.
- Dinçer, N. (2013). *Spor yöneticilerinin karar verme stilleri ile problem çözme becerileri üzerine bir araştırma* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Efe, Z. B. (2006). *Okullar arası yarışmalara katılan 1. ve 2. kademe ilköğretim öğrencilerinin fair play davranışlarını sergileme sıklıkları* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Elik, T. (2017). *Güneydoğu Anadolu bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Epstein, S. (1994). Integration of the cognitive and the psychodynamic unconscious. *American Psychologist*, 49(8), 709-724.
- Esentürk, O. K., İlhan, E. L. & Çelik, O. B. (2015). Examination of highschool students' sportsmanlike conducts in physical education lessons according to some variability. *Science, Movement and Health*, 15(2), 627-634.
- Friedman, A. I., & Mann, L. (1993). Coping patterns in adolescent decision making: An Israeli-Australian comparison. *Journal of Adolescence*, 6, 187-199. <https://doi.org/10.1006/jado.1993.1016>
- Gilligan, C. (1982). *In a different voice: Psychological theory and women's development*. Harvard University Press.
- Güler, B., Mergan, B., Kargün, M., & Yazıcı, Ö. M. (2022). Sporcuların akılcı ve sezgisel karar verme stilleri ile zihinsel hazır oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 381-396. <https://doi.org/10.33468/sbsebd.317>
- Güllü, A., & Şahin, S. (2018). Milli güreşçilerin sportmenlik yönelim düzeyleri üzerine bir araştırma. *Turkish Studies Social Sciences*, 13(18), 705-718.
- Güllü, S. (2018). Sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimleri üzerine bir araştırma. *Sportmetre, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 190-204.
- Gümüş, H., Saraçlı, S., Yağmur, R., Işık, O., & Ersöz, Y. (2020). The investigation of sportsmanship behaviors of university students. *Revista de Psicología del Deporte (Journal of Sport Psychology)*, 29(1), 13-20.
- Güngör, S., & Özcan, U. (2022). Karar kuramı ve karar verme. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 33, 119-125. <https://doi.org/10.31590/ejosat.1035682>

- Gürpınar, B., & Kurşun, S. (2013). Basketbolcuların ve futbolcuların sportmenlik yönelimleri. *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(1), 171-176.
- Hamilton, K., Shih, S. I., & Mohammed, S. (2016). The development and validation of the rational and intuitive decision styles scale. *Journal of Personality Assessment*, 98(5), 523-535.
- İlmez, M. (2010). *Bir kamu kurumundaki görevli yöneticilerin ve çalışanların liderlik stilleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İme, Y., Kalı-Soyer, M., & Keskinoglu, Ş. M. (2020). Akılcı ve sezgisel karar verme stilleri ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(Eğitim ve Toplum Özel Sayısı), 5995-6013. <http://dx.doi.org/10.26466/opus.720827>
- Kahneman, D., & Tversky, A. (1974). Judgment under uncertainty: Heuristics and biases. *Science*, 185(4157), 1124-1131.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayınları.
- Kaşık, D. Z. (2009). *Ergenlerde karar verme stilleri ve algılanan sosyal destek düzeylerinin sosyal yetkinlik beklentisi ve bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Koç, Y., & Güllü, M. (2017). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Spormetre*, 15(1), 19-30.
- Kural, B. (2013). *Dağcılarının stresle başa çıkma tutumlarının karar vermede özsaygı ve karar verme stilleriyle ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kusan, M., Yılmaz, S., & Çankaya S. (2024). Boksörlerde sporda ahlaktan uzaklaşmanın sportmenlik davranışına etkisi. *ROL Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 125-138.
- Lyons, V. L. (2013). *Moral reasoning of collegiate athletes and intramural sport athletes: An investigation of the influence of religiosity, gender, and type of sport played* (Master's Thesis). The Ohio State University Graduate Program in Education and Human Ecology, USA.
- Martens, R. (1987). *Coaching young athletes*. Human Kinetics.
- Özden, C. (2009). *Üniversite öğrencilerinin akılcı olmayan inançları ve karar verme stillerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özsarı, A., Demirel, H., Altın, M., Yalçın, Y. G., & Demir, H. (2018) Kadın basketbolcuların sportmenlik yönelimleri. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 66-71.
- Perry, J. L., Clough, P. J., Crust, L., Nabb S. L., & Nicholls A. R. (2015). Development and validation of the compliant and principled sportsmanship scale. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 86(1), 71-80. <http://dx.doi.org/10.1080/02701367.2014.980938>
- Proios, M. (2011). Relationship between student perceived conduct in physical education settings and "unfair" play. *International Journal of Applied Sports Sciences*, 23(2), 421-440.
- Serin, E., & Zambak, Ö. (2020). Beden eğitimi antrenörlük eğitimi ve hemşirelik eğitimi öğrencilerinin anatomi dersine yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Germanica Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 15-26.
- Sezer, U., Ektirici, A., Özbal, A. F., & Atlı, K. (2015). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersi sportmenlik davranışlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 42-51.
- Shields, D. L., & Bredemeier, B. L. (1995). *Character development and physical activity*. Human Kinetics.
- Simon, H. A. (1979). Rational decision making in business organizations. *American Economic Review*, 69(4), 493-513.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics (6th ed.)*. Allyn and Bacon.
- Taşçı, Ö. (2011). *İlköğretim öğretmenlerinin okul yöneticilerinin karar verme sürecindeki etkilerine ilişkin algıları ile örgütsel adanmışlıkları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Tekin, M., Özmutlu, İ., & Erhan, S. E. (2010). Özel yetenek sınavlarına katılan öğrencilerin karar verme ve düşünme stillerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 42-56.
- Tekkurşun Demir, G., Namlı, S., Hazar, Z., Türkeli, A., & Cicioğlu, İ. (2018). Bireysel ve takım sporcularının karar verme stilleri ve mental iyi oluş düzeyleri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1),176-191.
- Temel, V. (2015). *Beden eğitimi öğretmenlerinin, problem çözme becerileri, karar verme stilleri ve öfke tarzları* (Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Temur, Ö. F.(2012). *Öğretmen algılarına göre yöneticilerin karar verme stillerinin öğretmenlerin örgütsel bağlılığına etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Toktaş, S., & Zambak, Ö. (2024). Examining the psychological well-being, psychological resilience, burnout characteristics of football coaches and the relationship between them: An experimental study. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 15(57), 1384-1400. <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess>
- Topan, A. (2011). *Ortaöğretim kurumlarında okullar arası futbol müsabakalarına katılan öğrencilerin fair play anlayışlarının kulüp deneyimlerine göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Tsai, E., & Fung, L. (2005). Sportspersonship in youth basketball and volleyball players. *Athletic İnsiht*, 7(2), 37-46.
- Türkmen, M., & Varol, S. (2015). Beden eğitimi ve spor dersinin ortaokul öğrencileri üzerinde sportmenlik davranışı oluşturma etkisinin belirlenmesi: (Bartın İl Örneği). *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 42-64.
- Ulukan, H., Ulukan, M., & Esenkaya, A. (2021). Atletlerde sportmen davranış ve spora yönelik tutumun incelenmesi. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 169-180.
- Ulukan, M. (2021). Farklı dövüş sporu yapan öğrencilerin sportmenlik yönelim düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi, *Spor Eğitim Dergisi*, 5(1), 52- 62.
- UNESCO. (2006). *International charter of physical education, physical activity and sport*. UNESCO.
- Uzunoglu, Ö. U, Şahin, M., & Fişekçioğlu İ. B. (2009).Türk futbol hakemlerinin karar verme stillerinin klasmanlarına ve bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 11, 32-36.
- Vural, M. (2013). *Spor genel müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatında görev yapan spor yöneticilerinin düşünme ve karar verme stillerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Weiss, M. R., & Smith, A. L. (2002). Moral development in sport and physical activity. In T. S. Horn (Ed.), *Advances in sport psychology* (pp. 441-463). Human Kinetics.
- Yazıcı, Ö. F. (2022). *Sporda psikolojik duygu ve davranışlar: Spor karakteri, sportmenlik, rekabetçi saldırganlık ve öfke* (1. Baskı). Gazi Kitabevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A., Esentürk, O. K., & İlhan, E. L. (2017). Ortaokul öğrencilerinin ahlaki gelişimleri açısından sportmenlik yönelimleri. *International Journal of Human Sciences*,14(4),4969-4988.
- Zambak, Ö., & Sever, M. O. (2020). The effects of explosive strength applied to footballers on some physical and physiological parameters. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 9(5), 6-15.

Makale Geliş : 13.09.2024

Makale Kabul : 25.12.2024

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>